

Usodna napaka avstrijske vlade

Nenadno se avstrijski vladi zelo mudi. Na vrat na nos je začela 1. julija »uveljavljati« določila zakona o »priznanju pravic« slovenske manjšine na Koroškem — dala je namreč postaviti nekaj napisnih tabel s slovenskimi imeni krajev in na ozemlju, ki obsega komaj tretjino slovenskega narodnostnega ozemlja na Koroškem.

Očitno je, da hoče postaviti koroško slovensko javnost, obe okvirni organizaciji koroških Slovencev, pa tudi Jugoslavijo kot matično državo, ki ji pritiče pravica, da bdi nad usodo slovenske manjšine, pred izvršeno dejstvo. Njen namen je pri tem jasen: novo dejansko stanje naj bi pomenilo dokončno skrčenje ozemlja slovenske manjšine na najmanjši možni obseg.

Že vedno smo vedeli, da je šlo vsem nemškim šovinistom na Koroškem in na Dunaju za to, da čimbolj zmanjšajo število slovenske manjšine in obseg njenega ozemlja, končni cilj pa je seveda ta, da mora slovenska manjšina sploh izginiti in da mora biti izbrisan vsak pojem kakšnega slovenskega narodnostnega ozemlja na Koroškem. Morda jih ne bi več motilo, če bi ostala še tu pa tam peščica slovenskih Korošcev, brez medsebojne povezave in brez kakih manjšinskih pravic. Toda dejansko se ne bodo nikoli vdali niti v to karikaturno popačeno in okrnjeno priznanje manjšine, kot ga pomeni ta novi zakon. Šovinistična gonja proti Slovincem na Koroškem bo šla naprej, dokler ne bodo izvotlili tudi tega priznanja.

Pri roki imamo avstrijski zemljevid iz leta 1881, ki ima pripisana pri mnogih koroških krajih njihova slovenska imena, celo pri takih krajih, ki ležijo na ozemlju, ki ga smatramo danes že za davno ponemčeno. Pri kraju Töpriach visoko nad Vrbskim jezerom je pripisano Toporje, pri Arnsdorfu Verjaves, pri Kerschdorfu Črežnje, pri Sattendorfu ob Osojskem jezeru Na Sedle, pri Ossiach Zibe, pri Wölfnitz (nad Celovcem) Volovca itd. Pri Klagenfurtu je pripisano Celovec in pri Villachu Beljach. Tako je bilo stanje sredi druge polovice preteklega stoletja v očeh avstrijskih oblasti in tedaj so tudi statistike priznavale na Koroškem še daleč nad 100.000 Slovencev. Danes jih ne

(dalje na 2. strani)

ŠE O NAPADU NA CARRILLA

Sovjetska zveza krši berlinski dokument

»Z novim člankom — objavila ga je sovjetska revija Novoe vremja (Novi časi) — postaja prejšnji napad Moskve na našo partijo še hujši. Z njim se skuša Moskva v resnici na perfiden način vmešavati v notranje zadeve naše partije.« Tako je izjavil dopisniku jugoslovanske tiskovne agencije Tanjug v Madridu član izvršnega odbora centralnega komiteja španske komunistične partije Manuel Azcarate v zvezi z novim sestavkom, ki se je pojavil v omenjeni vplivni sovjetski reviji. Španski komunistični voditelj je pristavil, da »poskuša Moskva s svojim drugim napadom potegniti črto ločnico med Carillom in njegovo partijo, kar je očiten in zelo perfiden poskus vmešavanja v notranje zadeve španske komunistične partije.« To pa je po mnenju Manuela Azcarate »v nasprotju z duhom berlinske konference in vseh podobnih sporazumov,« saj »na ta način Moskva napada vse tiste, ki branijo načelo nevmesavanja v notranje zadeve drugih, načelo samostojnosti vsake partije.«

Vse torej kaže, da se doslej nikakor ni posrečil sovjetski poskus, da bi se v španski komunistični partiji onemogočil njen glavni politični tajnik Santiago Carillo, ki ni samo avtor znane in za sovjete »krivoverske« knjige »Evrokomunizem in država«, temveč tudi eden glavnih voditeljev evrokomunizma kot takega. V krogih španske partije tudi ne verjamejo, da je predmet polemike le omenjena Carillova knjiga, kot bi navidez izhajalo iz drugega članka v sov-

jetski reviji »Novoe vremja« in kot so sovjeti zatrjevali odposlanstvu italijanske komunistične partije med njegovim nedavnim obiskom v Moskvi. Zanimivo v tej zvezi je, da »španski komunisti — kot je napisalo ljubljansko »Delo« v soboto, 9. t.m. — niso z navdušenjem sprejeli izjav, ki jih je dal po prihodu iz Moskve član vodstva KPI Paietta«. Ta je namreč v zvezi z napadom na Carrilla v bistvu ponovil sovjetsko razlago in se od nje ni distanciral, se pravi, da je ni tolmačil tako, kot jo tolmačijo v vodstvu španske partije. Zato je tudi nastala v vrstah zahodnih komunističnih strank več ali manj odkrita razprava, ali je italijansko partijsko odposlanstvo pokazalo v Moskvi dovolj odločnosti ali ne.

Glede na izredno ostro polemiko, ki je v teku med Moskvo in Madridom, oziroma med partijama Sovjetske zveze in Španije, politični opazovalci se še vedno sprašujejo, kakšni so pravzaprav njeni globlji in resnični vzroki. Vprašanje je tembolj umestno in upravičeno, saj prav te dni poteka prva obletnica »berlinske konference«, ki se je sklenila z odobritvijo dokumenta, katerega so podpisali glavni voditelji 22 evropskih komunističnih strank, z Leonidom Brežnjevom na čelu. S podpisom tega dokumenta je namreč tudi sovjetska partija uradno in slovesno priznala veljavnost načela o neodvisnosti in samostojnosti vsake partije in načela o različnih poteh v socializmu, priznala, da ne obstaja eno samo

(Dalje na 2. strani)

Za zdaj ne bo šolskega okraja

V torek, 12. t.m., je deželni svet z glasovi Krščanske demokracije, republikanske in delno socialdemokratske stranke odobril predlog deželnega odborništva za šolstvo o porazdelitvi in razmejitvi šolskih okrajev za slovenske šole v naši deželi. Obveljalo je stališče deželnega odborništva za šolstvo ter niso bile upoštevane zahteve slovenske javnosti ter stališča, katera so na omenjeni seji poudarili komunisti, socialisti, liberalci, Slovenska skupnost, Furlansko gibanje in socialni demokrat Lonza.

Svetovalec Slovenske skupnosti dr. Štoka je spomnil, kako je šola eden glavnih temeljev, na katerem sloni kulturni,

socialni in gospodarski razvoj manjšine. Zaradi tega slovenska javnost ne glede na politično prepričanje odločno zahteva uveljavitev avtonomije slovenske šole, ki naj bi bil prvi korak na poti do avtonomije.

Svetovalec komunistične stranke Lovriha je opozoril na številne resolucije, pisma, brzojavke z zahtevo po avtonomnem slovenskem šolskem okraju. Deželnemu odboru je očital pomanjkanje dobre politične volje za reševanje odprtih manjšinskih problemov.

Krščanska demokracija, republikanci ter delno socialdemokrati so vztrajali na

(Dalje na 5. strani)

RADIO TRST A

:: NEDELJA, 17. julija, ob: 8.00 Poročila. 8.15 Dobro jutro. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Vedri zvoki. 10.30 Nedeljski sestanek. 11.00 Poročila. 11.05 »Računalnik v kozdu«, igrice, napisala Zora Tavčar. 11.35 Nabožna glasba. 12.00 Poročila. 12.15 Glasba po željah. 13.00 Na morje, v hribe ali pa doma. 13.15 Slovenske ljudske pesmi. 13.35 Klasično, a ne prereno. 14.00 Poročila. 14.05 Operetna glasba. 14.35 Orkestri. 15.00 Nedeljsko popoldne. 19.00 Poročila.

:: PONEDELJEK, 18. julija, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Obletnica tedna. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Glasba na našem valu. 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.15 Melodije. 17.00 Poročila. 17.05 Tržaški komorni orkester. 17.25 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Srečanja. 18.25 Slovenski zbori. 19.00 Poročila.

:: TOREK, 19. julija, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Nekoč je bilo. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Glasba na našem valu. 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.05 Melodije. 16.30 Za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Slavko Osterc: Suita za orkester. 17.25 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Klasiki moderne demokracije. 18.20 Zborovska glasba. 19.00 Poročila.

:: SREDA, 20. julija, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Liki iz naše preteklosti. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.40 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Glasba na našem valu. 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.05 Melodije. 16.30 Za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Baritonist Claudio Strudthoff, pri klavirju Ennio Silvestri. 17.25 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 »Dvigalo«. Napisal Dimitrij Kralj. R.O. Režija: Stana Kopitar. 19.00 Poročila.

:: ČETRTEK, 21. julija, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Nekoč je bilo. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Glasba na našem valu. 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.05 Melodije. 16.30 Za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Koncert italijanskega instrumentalnega ansambla. 17.25 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Slovensko povojno pripovedništvo. 18.25 »Primorska poje 77«. 19.00 Poročila.

:: PETEK, 22. julija, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Potreci. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Glasba na našem valu. 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.05 Melodije. 16.30 Za najmlajše. 17.30 Poročila. 17.05 Hrabroslov Volarič: 7 samosplovov. 17.25 Glasbena panorama. 18.00 Domači zvoki. 19.00 Poročila.

:: SOBOTA, 23. julija, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Nekoč je bilo. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.05 Tekmujte s Petrom. 15.30 Poročila. 15.35 Poslušajmo spet, 17.00 Poročila. 17.05 Iz Beethovenovih del. 18.00 Poročila. 18.05 »Med goriškimi begunci v Makedoniji«, drama, napisala Tončka Curk. 18.45 Vera in naš čas. 19.00 Poročila.

Sovjetska zveza krši berlinski dokument

(nadaljevanje s 1. strani)

komunistično središče, ter se hkrati odpovedala pojmu »proletarski internacionalizem«, s čimer je dotlej označevala odnose med komunističnimi strankami. Na lanski berlinski konferenci se je torej Moskva odrekla tistim glavnim postavkam, v imenu katerih je prej vselej zahtevala od ostalih partij podrejanje in disciplino.

Primer Santiaga Carilla najzgovorneje dokazuje, da sovjeti po svoje tolmačijo vsebino berlinskega dokumenta in — kar je še najhujše — da se dejansko niso odrekli pojmu »proletarski, oziroma socialistični internacionalizem«, kajti — kot piše znani slovenski časnikar Janez Stanič v ljubljanskem »Delu« z dne 9. t.m., »na tem miselnem naporu sloni celotna ideološko-politična konstrukcija socialističnega tabora in in tudi praktične politike v njem.« Sovjeti niso trpeli in, kot vse kaže, tudi zdaj ne trpijo polemike okrog te ideološko-politične konstrukcije, saj so tako v jugoslovanskem kot kitajskem primeru dokazali, da je njihovo edino orožje le izobčenje. Janez Stanič v tej zvezi pravilno ugotavlja, da »to ne bi bilo drugega kot obžalovanja vredna nemoč in neustvarjalnost neke misli, če ta misel ne bi bila institucionalizirana v politiko in če za njo ne bi stala velikanska materialna in politična moč ene od dveh največjih velesil sodobnega sveta.« V tej duči — nadaljuje pisec — pa vse skupaj dobi seveda povsem drugačne razsežnosti. Kajti dogma, ki se v evrokomunističnem primeru uteleša v izobčenja in prekletstva, se je v češkoslovanskem primeru (leta 1968) utelesila v oboženi intervenciji sil varšavskega pakta. Na tej točki pa vprašanja ideologije izgubljajo vsako abstraktnost in postajajo neposredna vprašanja nacionalne in državne neodvisnosti, samostojnosti in suverenosti.

Polemika med sovjetsko partijo na eni strani in med špansko ter ostalimi evrokomunističnimi partijami na drugi strani ponovno potrjuje, da Sovjetska zveza lanskega berlinskega dokumentu navzlic dejansko še vedno podreja sklepe in načelne iz-

jave tega dokumenta svojim trenutnim političnim interesom in interesom, ki izhajajo iz dejstva, da je ena dveh velesil na svetu, in sicer v stalni politični in vojaški konfrontaciji z Združenimi državami Amerike. Odtod tudi izvira njena takorekoč nagonska alergija za vsako, tudi teoretično razpravljanje o nujnosti različnih poti v socializem, o samostojnosti in neodvisnosti posameznih komunističnih partij, skratka o obstoju več centrov marksistične misli in prakse. Najnovejši napad na Santiaga Carilla in posredno na vse evrokomunistične partije odpira seveda vrsto pomembnih vprašanj tudi in zlasti za komunistično partijo Italije, ki se je s sklenitvijo programskega sporazuma približala ključnim položajem v državi in postala neposredno soodgovorna za nadaljnji razvoj italijanske notranje in tudi zunanje politike, ki druga drugo pogojujeta. Razvoj dogodkov bo pokazal, ali bo sedanje osrednje partijsko vodstvo moglo in znalo z uspehom braniti svoja temeljna gledišča tako znotraj partije same kot tudi pred zunanji, zlasti sovjetskimi pritiski in napadi.

—o—

NOVICE

Do leta 2000 nameravajo v Sloveniji zgraditi 17 hidroelektrarn s skupno močjo 628 megavatov. Načrt predvideva tudi gradnjo nekaj manjših hidroelektrarn z močjo 20 megavatov. Poleg hidroelektrarn bodo zgradili deset termoelektrarn z močjo kakih 105 megavatov vsaka. Ena slednjih bo v Kopru.

V Dubrovniku so v nedeljo, 10. t.m., slovesno odprli znane »dubrovniške igre«, ki so največja kulturna prireditve v jugoslovanskem merilu. Letošnje so že 23. »igre«, katerih pokrovitelj je predsednik Tito. V njegovem imenu je prireditve v nedeljo odprl Stane Dolanc.

Tridentinski naravoslovni muzej v Trentu je izdal debelo knjigo z naslovom v štirih jezikih »Alberi — Bäume — Arbres — Drevesa«. Upoštevana je torej tudi slovenščina kot jezik narodne manjšine v Italiji.

Usodna napaka avstrijske vlade

(nadaljevanje s 1. strani)

priznavajo niti 10.000 in z vsemi umetnimi Vindišarji vred nekaj desetisoč.

Taktika odrekanja in zavlačevanja priznanja manjšinskih pravic se torej, po mnenju avstrijsko-nemških šovinistov, katerih pritisku se je vdala tudi avstrijska vlada, kot prej že stranke, dozdevno rentira. Odločeni so iti v istem ritmu naprej, dokler ne bo slovenska manjšina na Koroškem likvidirana. Toda zgodovina nemškega šovinizma pozna že precej naglih in mogočnih napredovanj, pa tudi naglih umikov in zlomov. Prepričani smo, da bo doživel pokvarjeni, moralno in idejno gnili šovinistični nacionalizem, ki na daleč smrdi po nacizmu (in tega niti ne skuša bokve kaj prikriti) prej ali slej svoj zlom tudi na Koroškem.

Zgodovina se nikoli ne ustavi in nikoli ne napravi dokončne pike za nekimi dogajanjem. Tudi na Koroškem se začena novo poglavje, lahko bi rekli nova runda.

Eno je gotovo: slovenski narod kot celota ne bo izgubil iz oči Koroške, ne bo se vdal v to, da bi se lahko ponášali nemško-nacionalistični šovinisti na Koroškem, da so likvidirali Slovensko Koroško. Koroško slovenstvo je ob odločni podpori matičnega naroda in države že v protiofenzivi ter bo v njej vztrajalo in — o tem smo gotovi — končno tudi zmagalo, dokler ne bodo v polni meri uveljavljene njegove pravice in dokler ne bo dokončno poražen zadnji pojav šovinizma in nacizma na koroških tleh. Avstrijska vlada napravi usodno napako, da tega ne jemlje dovolj zares.

Ljubezen do lastne zemlje

V zadnji številki štirinajst dnevnika »Naši razgledi« se pritožuje dipl. ing. arh. Tija Badjura nad nepotrebnim in prenatrpanim porušenjem od potresa poškodovanih vasi Breginj in Podbela. »... Slovensko kulturo (arhitekturo) uničujemo po nepotrebnem,« piše.

Slovenski tisk pa poroča dan za dnem o uničenju rib v tej ali oni slovenski reki zaradi strupenih izplak iz tovarn, o zane-marjenem okolju in smeteh ter smradu v krajih na slovenski obali, o okuženju in smradu v Škocjanskih jamah, o kvarjenju okolja na robu Ljubljane, o okuženem ozračju v Celju, o hiranju gozdov zaradi okuženega ozračja v Mežiški dolini itd. itd.

Človek, ki ima rad slovensko zemljo — in takih je mnogo tudi tu v našem zamejstvu — je žalosten ob teh poročilih in pritožbah. Ali nam Slovencem kot narodu res ni nič več do tega, kakšna je slovenska zemlja? Ali smo postali res že tako brezbrizni do nje, do svoje domovine?

Kdor ljubi slovensko zemljo, mu ni vseeno, kako se z njo ravna in kako izgleda. Ne more se vdati v tak brezbrizen in brezobziren odnos do nje, kot je razviden iz poročil o njenem okuženju in nasmetenju. Tako odnos do nje mu je naravnost nerazumljiv. Ni mogoče sprejeti morebitnega izgovora, da je to pač posledica industrializacije, naraščajočega prometa in potrošniške družbe, ki »producira« vedno več odpadkov, smeti in strupov, ki se izločajo v naravno okolje, če že ne iz svojih lastnih interesov, pa vsaj iz interesov vsega narodnega občestva, celotne družbe. Življenje v okuženem in nasmetenem okolju bo postalo počasi nevzdržno. V mladih generacijah bo vzbujalo globoko notranje nezadovoljstvo, gnus in odpor ter jim ubijalo ljubezen do lastne zemlje.

Trditve, da okužbe in umazanje na slovenski zemlji ni mogoče preprečiti, ne dr-

žijo, kajti marsikje v Evropi je dosegla industrializacija večjo stopnjo in vendar vzbujajo tamkajšnja mesta in pokrajine vtis negovanosti, skladnosti in snažnosti, npr. v Avstriji, Nemčiji, Holandiji, Skandinaviji, Angliji. Toda v ljudeh mora biti zavest, da je treba preprečevati in odpravljati kvarne posledice industrijskega razvoja, predvsem pa pregnati pri sebi in pri drugih brezbriznost in miselno lenobo, ki sta napoti učinkoviti skrbi za varstvo in snago okolja.

Skrb za varstvo okolja ne more in ne sme biti samo stvar nekaterih, ki pa nimajo nobene možnosti, da bi jo zagotovili, kot tudi osnaževanje in okuževanje okolja ne sme biti prepuščeno prosti volji posameznikov in podjetij. Zakaj pa bi morali tisti, ki hočejo, da ostane slovenska domovina lepa in čista, prenašati samovoljo in brezobzirnost tistih, katerim ni nič do nje? Zato bi morali tisti, ki jo ljubijo in jo hočejo ne-

pokvarjeno ohraniti prhodnim generacijam, izsiliti in uveljaviti organizirano in sistematično varstvo okolja, za kar so potrebne stroga in točna zakonodaja, organi, ki skrbijo za njeno izvajanje — in to bi morali biti dejansko vsi organi vseh izvršnih oblasti, od državnih do lokalnih —, prostovoljna združenja v ta namen, pa tudi kar najširša in stalna vzgoja prebivalstva k zavesti, da sta varstvo in nega okolja nekaj absolutno nujnega in tudi zahteva etike ter olikanega človeškega sožitja. Varovanje narave in vsega okolja je prav tako neobhodno potrebno kakor spoštovanje prometnih znakov na cesti. Kdor se na to ne ozira, povzroči prej ali slej nesrečo sebi in drugim.

Slovenska zemlja in ljudstvo sta bila v zgodovini vedno znana in cenjena zaradi svoje snažnosti in negovanosti, o čemer pričajo zgodovinski dokumenti in zapiski tujih potnikov. Ali so se Slovenci našega časa v tem pogledu spremenili in jim je postalo malo mar, če si zaslužijo »sloves« umazanega naroda? To je težko verjeti, kajti značaj kakega naroda se ne menja v desetletjih.

Obrat na boljše v Italiji?

V poslanski zbornici je v teku razprava o resoluciji skupine poslancev šestih strank, ki so sklenile programski sporazum o delu vlade. Te stranke so, kot znano, krščansko-demokratska, komunistična, socialistična, socialnodemokratska, republikanska in liberalna, ki obsegajo skupaj 90 odstotkov vseh predstavnikov v parlamentu. V opoziciji so zdaj dejansko poleg misovcev le prav majhne stranke demoproletarska, radikalna in demokracionalna (ki se je ločila od misovcev).

Danes, v četrtek, bodo govorili tajniki šestih strank, če bodo prišli vsi na vrsto, jutri pa ministrski predsednik. Sledile bodo glasovalne izjave, verjetno v soboto pa bo glasovanje. Seveda ni dvoma, da bo resolucija o sporazumu sprejeta, čeprav bodo

strankarski tajniki v svojih govorih gotovo naglasili stališča svojih strank do sporazuma, stališča, ki, kot znano, niso v vsem enaka in ima vsaka stranka do sporazuma določene pridržke.

Ta različnost stališč že prihaja do izraza pri delu parlamenta, zlasti pri sprejemanju določenih zakonov in odločitev, npr. glede novih, »pravičnih« najemnin, glede zakona 382 o prenosu določenih pristojnosti države na dežele itd. Zlasti ta stvar povzroča precej hude polemike med strankami sporazuma, kajti nekateri se boje deželnih avtonomij in bi jih radi čim bolj zmanjšali, v mnenju, da dežele ne bodo sposobne izvajati teh pristojnosti in da bo to povzročilo samo novo »deželno« birokracijo. Tega se boji zlasti republikanski politik La Malfa. Te bojazni niso čisto neupravičene, če se pomisli na posebne razmere na italijanskem jugu, kjer se povsod vgnezdijo mafija. Vendar pa je v načelu prenos pristojnosti na dežele, v smislu ustave in zakona, pravilen in nujen, tudi če v začetku ne bo šlo vse tako, kakor bi bilo treba. Brez tega bi ostalo pri starem, državni centralizem pa se je že več kot dovolj izkazal s svojo počasnostjo, brezbriznostjo in birokratizmom. Vsekakor so krščansko-demokratska, komunistična in socialistična stranka odločene uveljaviti deželne avtonomije.

Pri sedanji razpravi v zbornici se že kaže, da so stranke, zlasti obe največji, odločene spoštovati programski sporazum, kar poleg nekaterih spodbudnih znakov v gospodarstvu obeta, da bo premagana gospodarska kriza, ki je prizadela Italijo, in da lahko pričakujemo v tem pogledu boljših časov. Zda gre za to, da se premaga tudi politična kriza, posebno da se odpravi okužbo ekstremizma in terorizma. Boj proti tema dvema pojavoma pa bo, kot vse kaže, še dolg in težek. Terorizem postaja celo vsak dan bolj izzivalen in nesramen ter ima očiten namen ohromiti vse živčne centre državnega življenja demokratične italijanske republike.

Obiskali bomo Hrvate v Moliseju!

Federalni odbor za etnično-jezikovne skupnosti in za deželne kulture v Italiji bo letos imel svoje poletno srečanje pri molizanskih Hrvatih. Omenjeni odbor, sekcija »Mednarodnega združenja za obrambo ogroženih jezikov in kultur«, je doslej obiskal vse narodne in etnične skupnosti v italijanski republiki; na seznamu opravljenih obiskov so manjkale samo tri hrvaške občine, ki bodo prišle zdaj na vrsto. Čeprav so sestanki federalnega odbora namenjeni predvsem članom, je vendar njihov poglavitni pomen, da pride do čim številnejše udeležbe domačega prebivalstva, ki je za take obiske zainteresirano, pa tudi do pristojnosti vseh, ki se zanimajo za usodo jezikovnih skupnosti v njihovem boju za obstanek.

Srečanje, o katerem je govor, bo v občini Acquaviva Collecroce -Kruc 23. in 24. t.m. Vsakdo, ki bi se ga želel udeležiti, pa naj poprej javi svoj prihod, da mu bodo priskrbeli prenočišče v hotelu Castelmauro (Campobasso). Za prijavo ime na razpolago te naslove:

- Albergo Fratelli Ricciardi, Castelmauro (Campobasso) tel. 0874 - 74621
- Sindaco, rag. Italo Mirko, Acquaviva Collecroce tel. 0875 - 9261
- Municipio di Acquaviva Collecroce tel. 0875 - 9215

Cena nočnine: 2000 lir; cena kosila ali večerje: 4000 lir.

Delo odbora: v soboto in nedeljo od 9.30 in popoldne od 15. ure.

V ponedeljek je na programu obisk drugih dveh hrvaških občin.

Železniška postaja je Termoli. Iz Termoli do Castelmaura vozijo avtobusi ob 5.10, 11.20, 14.50 (ob sobotah), 15.10, 18.30, 21.

Ker je kraj zanimiv in ker gre za skupnost, ki se je ohranila skozi stoletja kljub svoji majhnosti, bi bilo želeto, da jo ob priložnosti tega srečanja obiščemo, obenem si bomo lahko tudi ogledali vzhodno italijansko obalo. Za morebitna dodatna pojasnila telefonirajte ob uri kosila na štev. 422.082 Trst.

Zagotovitev stalnosti Slovenskega gledališča

Slovenskemu gledališču v Trstu je zagotovljeno priznanje stalnosti. Tako je sklenila pristojna komisija ministrstva za turizem in prireditve, ki je 12. t.m. uvrstila slovensko gledališko hišo v Trstu med ustanove z javno upravo, kar mu zagotavlja finančne z javno upravo, kar mu zagotavlja finansiranje iz javnih skladov. 13 let se je naše gledališče ob pomoči drugih slovenskih kulturnih in političnih dejavnikov potegovalo za ureditev svojega položaja. V tem dolgem obdobju prizadevanj za zagotovitev javnih sredstev za delovanje in obstoj je naša gledališka ustanova dobila prvo priznanje leta 1964, ko je tedanji minister za turizem in prireditve v svoji okrožnici priznal gledališču nekak status privatne ustanove, ki je bila deležna javnih podpor. Vse do zadnjega časa pa ni nič kazalo, da bi se to stanje moglo v kratkem dokončno urediti s priznanjem, ki v bistvu pomeni stalnost. V teh letih je slovensko gledališče večkrat zašlo v težke finančne krize in ansambel je bil celo prisiljen demonstrativno prekiniti z delom in tako bistveno okrniti slovensko javnost na kulturnem področju. Še pred kratkim pa so obstoječe norme in uredbe predstavljale formalno oviro za ureditev tega stanja. Status stalnega gledališča se namreč priznava samo eni gledališki hiši v vsaki deželi. Teh je zdaj osem, razporejenih na naše dežele pa je pripadlo stalnemu gledališču Furlanije - Julijske krajine. Toda tudi formalna ovira očitno ni bila nepremostljiva in te dni jo je pristojni organ, kot kaže, odstranil.

Direktor Slovenskega gledališča Filibert Benedetič je v svoji prvi izjavi izrazil veliko zadovoljstvo nad sklepom odgovornih organov, ki krona dolgoletna prizadevanja in napore vodstva gledališča, ansambla in političnih organizacij v zamejstvu. Benedetič je tudi poudaril dejstvo, da je ta uspeh sad tesnega sodelovanja z italijanskimi gledališčniki, ki so člani združenja za gledališke dejavnosti — UNAT. Enako zahvalo izraža Benedetič tudi sindikalnim organizacijam, ki so se vseskozi resnično zavzele za naše gledališče. Benedetič je podčrtal, da je

s tem priznanjem postalo naše gledališče prva in edina manjšinska hiša v Italiji, ki ji je bil priznan javno-pravni status.

To je bila prva izjava po tej pomembni novici iz italijanske prestolnice. Ravnatelj slovenskega gledališča se bo danes, v četrtek, v Rimu udeležil občnega zbora združenja za gledališko dejavnost in se bo ob

tej priložnosti seznanil še z drugimi podrobnostmi v zvezi s tem ministrskim sklepom. S tem si bo slovensko gledališče zagotovilo javno pomoč osrednjih organov, čeprav to ne bo šlo povsem avtomatično. Italijanska zakonodaja je namreč še vedno brez splošnega zakona o gledališčih in zato prispevke in pomoč delijo na podlagi prošnji in potrebe gledaliških hiš sproti. Kritje seveda ni stoodstotno. Toda storjen je bil formalno obvezujoč korak, ki bistveno izboljšuje položaj naše gledališke hiše, ki bo lahko zdaj še z večjim zagonom in kvaliteto služila slovenski kulturi v zamejstvu.

S seje izvršnega odbora SSK

Izvršni odbor Slovenske skupnosti v Trstu je na svoji redni ponedeljkovi seji 11. junija obravnaval predvsem tekoča politična in organizacijska vprašanja. Tako je med drugim z zadovoljstvom ugotovil, da je prav dobro uspel »Naš praznik«, ki ga je prejšnjo nedeljo priredila v Nabrežini tamkajšnja sekcija SSK. Naletel je na splošno odobravanje volivcev samostojne slovenske stranke in drugih njenih prijateljev, za kar je treba dati priznanje organizatorjem te pobude, ki jo bodo prav gotovo posnemale še druge sekcije.

Tudi ustanovni občni zbor sekcije na Opčinah je pritegnil pozornost številnih udeležencev, ki so si izbrali širši in ožji odbor, ki bo izpeljal nadaljnjo organizacijo in pobude. V prejšnjem tednu se je zbrala tudi strankina sekcija v zgornji občini ter izdelala načrt bodočega delovanja v zvezi s pravico občnega zbora v jeseni. V prihodnjih dneh je v načrtu podobno srečanje s člani sekcije v repentaborski občini.

V drugem delu seje je izvršni odbor obravnaval najnovejši razvoj vprašanja glede uvedbe deželnih televizijskih oddaj s posebnim ozirom na one v slovenščini. Predstavniki Slovenske skupnosti je odgovornemu funkcionarju radiotelevizijske ustanove iz Rima, ki se je te dni mudil v Trstu, razložil temeljne zahteve Slovencev glede televizijskih oddaj v slovenščini, ki bi po zadnjih zagotovilih morale steči na pomlad prihodnjega leta. Predvsem je poudaril, da morajo te oddaje biti ob primerni uri, program pa mora odražati tukajšnjo stvarnost slovenske

manjšine. Če bo do uresničitve te pobude res prišlo v dogovorjenem času — ugotavlja izvršni svet Slovenske skupnosti — bo to pridobitev za slovensko manjšino v Italiji in izpolnitev dolgoletne zahteve in programa Slovenske skupnosti.

—o—

OBVESTILO O PRESELITVI

Pokrajinski inšpektorat za poljedelstvo v Trstu javlja, da je preselil svoj sedež v Via Milana št. 19, prvo nadstropje.

Telefonska številka je 7355, t.j. telefonska centrala deželne uprave Furlanije - Julijske krajine.

ČESTITAMO

Filipu Waraschu, organizacijskemu tajniku Narodnega sveta koroških Slovencev, in njegovi ženi Miši se je rodila ljubka in krepka hčerkica - prvorojenka, ki so ji dali ime Nataša. Srečnima staršema prisrčno čestitamo, Nataši pa želimo, da bi doživela veliko sreče v srečnejši Koroški.

NAŠE ČESTITKE

Na tržaški literarni fakulteti je z lepim uspehom diplomirala gospodična Majda Cibic. Naše prisrčne čestitke.

—o—

Vljudno vabljeni na

KOTALKARSKO REVIJO

ki bo v petek 15. julija ob 21. uri na novem kotalkališču na Opčinah.

—o—

Novice

Predsednik jugoslovanske vlade Veselin Djuvanović je izjavil, da se je denarna masa v Jugoslaviji lani povečala za 56 odstotkov, krediti pa za 27 odstotkov.

Slovenska kulturno-gospodarska zveza bo priredila 18. t.m. tovariško srečanje s slikarjem Lojzetom Spacalom ob njegovi sedemdesetletnici in štiridesetletnici umetniškega ustvarjanja. Srečanje bo ob 21. uri v razstavnih prostorih na gradu Sv. Justa.

Boris Pahor bo preživel počitnice največ ob domačem tržaškem morju. Konec tega meseca potuje v Kruc (Collecroce), središče hrvaških naselbin v Moliseju, kjer bo kongres Zveze za zaščito ogroženih jezikovnih manjšin. Pozneje enkrat pa bo »skočil« tudi v Švico.

OPOZORILO SLOVENSKE SKUPNOSTI

Slovenska skupnost opozarja, da 31. julija ob 12. uri poteče rok za predložitev ugovorov k varianti regulacijskega načrta tržaške občine za javnokoristne storitve in za področje Krasa. Ugovore lahko predložijo tržaški občini tako ustanove in strokovna združenja kot posamezniki in sicer na kolkovanem papirju.

Slovenska skupnost ugotavlja, da so bile osnovne smernice variante pozitivne, ker so imele za cilj rešitev gradbenih in gospodarskih potreb domačinov na Krasu, nadalje preprečitev neurejenega gradbeništva ter preusmeritev gradnje ljudskih stanovanj v mestno središče.

Po drugi strani Slovenska skupnost poudarja, da vsebuje podrobna izdela-

va variante številne tehnične pomanjkljivosti ter takšne izbire, ki ogrožajo koristi slovenskega prebivalstva, predvsem z načrtovanjem parcelacijskih območij (ambiti di lottizzazione), ki ovirajo gradnjo domačinov na že zazidljivih področjih. S tem varianta dejansko olajšuje špekulacije, medtem ko slovenskemu prebivalstvu posredno grozi z novimi razlašcanji. Videti je, da urbanistična komisija — v kateri Slovenska skupnost ni zastopana — ni sestavila podrobnosti variante na osnovi nujno potrebnih socialno-ekonomskih študij o prizadetih področjih.

Slovenska skupnost zaradi tega poziva prizadete, da takoj vložijo ugovore.

PREJELI SMO:

Kdaj rešitev primorskega cerkvenega vprašanja?

Že nekaj časa je poteklo od ratifikacije osimskih sporazumov, ki so med drugim dokončno rešili še preostala mejna vprašanja med Italijo in Jugoslavijo, s čimer je odpadla tudi zadnja formalna ovira, ki je doslej preprečevala tudi rešitev t.i. primorskega cerkvenega vprašanja. Zato je povsem naravno, da je v javnosti včasih slišati glasove, kdaj in kako namerava urediti Vatikan primorske cerkvene meje. Znano je, da obsega apostolska administracija za Slovensko Primorje s sedežem v Kopru in ki jo vodi škof dr. Janez Jenko, jugoslovanskidel nekdanje goriške nadškofije in tržaško - koprsko škofije ter slovenski del reške škofije. Po odstopu tržaškega škofa Santina upravlja goriški nadškof Cocolin tudi tržaško škofijo, ki pa obsega sedaj le majhno ozemlje, v bistvu samo mesto Trst in njegovo bližnjo okolico. Glede na dejstvo, da upravljata tako nadškof Cocolin kot tudi apostolski administrator Jenko po dve cerkveni enoti (tudi sedanja apostolska administracija za Slovensko Primorje je namreč nastala iz dveh manjših administratur), lahko sklepamo, v kakšno smer bo šla nova ureditev cerkvenih meja na Primorskem.

V tisku so se že večkrat pojavila mnenja, naj bi v okviru sedanje primorske apostolske administracije ustanovili dve škofiji, s sedežem v Kopru in Novi Gorici, z utemeljitvijo, da gre pri severni in južni Primorski za dve dokaj različni geografski področji z

različnimi smermi razvoja. Vendar je težko verjeti, da bo do tega prišlo, saj sedanja administracija obsega le nekaj več kot 200 tisoč prebivalcev in bi njena delitev povzročila težave tudi v dušnopastirskem pogledu. Glede na manjše število novih duhovnikov v Sloveniji in tudi na Primorskem v primerjavi s prejšnjimi leti, kar bo predvidoma še trajalo, si težko zamišljamo nadomestitev izpraznjenih župnij z novimi mlajšimi močmi. Vse to so dejstva, ki ne govorijo v prid razdelitve sedanje primorske administrature, ki nove duhovniške moči zajema, kot je znano, zlasti iz svojega severnega, goriškega dela.

Pri ureditvi primorskega cerkvenega vprašanja nastaja seveda tudi problem sedeža nove škofije in njenega imena. V dosedanjih člankih smo zasledili predvsem dve možnosti, Koper ali Novo Gorico, nekateri so omenjali tudi Vipavo, ki leži nekako v zemljepisnem središču ozemlja sedanje administracije. Verski tednik »Družina« je pred časom predlagal tudi ime za novo škofijo, ki naj bi se imenovala — če se prav spomnimo — primorska škofija oziroma škofija za Slovensko Primorje. Neuradno pa smo slišali, da se bo nova škofija morda imenovala koprsko-goriška, kar bi verjetno bil ustrežnejši naziv, ki bi izhajal iz preteklosti in bi odražal tudi sedanjo stvarnost. Koper je namreč do začetka prejšnje stoletja bil sedež samostojne škofije, po razmejitvi leta 1947 pa je Jugoslaviji pripadla več kot polovica ozemlja nekdanje goriške nadškofije oz. goriške pokrajine, zato bi pidevnik »goriška« v novem nazivu gotovo bil upravičen, saj isto opazamo tudi v imenih raznih podjetij in organizacij v tem delu SR Slovenije.

Vse to so seveda le ugibanja in predlogi, dokončno rešitev pa bo verjetno prinesla že bližnja bodočnost. Članek smo zapisali tudi z namenom, da bi vzpodbudil še kakšen odmev v tisku, kjer že nekaj časa nismo zasledili nobene važnejše informacije oziroma predloga o reševanju te zadeve.

Novice z Goriškega

V tem mesecu tudi goriški dijaki polagajo zrelostne izpite. Dijaki trgovskega zavoda in gojenke tečaja za otroške vrtnarice so maturo opravili v Gorici, dijaki klasičnega liceja in učiteljska pa skupaj s svojimi slovenskimi vrstniki v Trstu.

V Štandrežu so se odločili, da bodo vaščani na svojo pest odkupili zemljišče za gradnjo spomenika narodnoosvobodilnemu boju. Goriška občina je namreč odklonila, da opravi ta nakup in na mestu spomenika vzdržuje park. V Štandrežu poteka nabiralna akcija za uresničenje te pobude.

Na praznik sv. Petra in Pavla je koprski škof dr. Janez Jenko posvetil edinega letošnjega primorskega novomašnika, Gabrijela Vidriha iz Podrage. Novi primorski duhovnik je pel novo mašo v svojem domačem kraju v nedeljo, 3. julija.

V letošnjem letu obhajata 60-letnico mašništva dva znana goriška duhovnika. To sta Alojzij Kodermac, rojen leta 1892 v Hrušovlju v Goriških Brdih, ki živi kot upokojenec v Vipolžah, in nekdanji kanalski dekan Ivan Semič, rojen leta 1893 v Šturjah. Obema naše iskrene čestitke!

V Gradežu prirejajo v poletni sezoni že več let zapored orgelske koncerte v tamkajšnji stolnici. Tako je v ponedeljek, 11. t.m., nastopil tudi slovenski orglar Hubert Bergant. Izvajal je dela Caldare, Böhma, Walterja, Zipolija, Marcella, Tomca, Santuccijs in Kabelača.

Osvobodili ali izpustili?

V slovenskem tisku zlasti v zamejskem, in tudi v radijskih novicah se je zadnji čas razpasla še ena jezikovna nepravilnost kot posledica mehaničnega prevajanja iz tujih jezikov, zlasti iz italijanščine in srbo-hrvaščine. Gre za zamenjavo besed in pojmov »osvoboditi« in »izpustiti«. Vedno spet beremo in slišimo, da so kakšni »preusmerjevalci« letal ali teroristi »osvobodili« nekaj talcev, medtem ko so jih v resnici samo izpustili. Osvoboditi in osvobajati pomeni rešiti nekoga iz ujetništva ali podložništva; v pogledu teroristov lahko torej osvobodi talce le policija, ki obvlada teroriste, ali pa jih pregovori, da izpustijo talce. Teroristi jih v nobenem primeru ne morejo in nočejo »osvoboditi« (to je ravno obratno od njihovega namena z jemanjem talcev), ampak jih lahko, kot rečeno, samo izpustijo. Slovenski jezik to zelo jasno loči in noben preprst človek se ne bo zmotil glede tega. Čudno, da je to tako težko za časnikarje, ki bi morali odlično znati predvsem svoj materni jezik.

—o—

Za zdaj ne bo šolskega okraja

(nadaljevanje s 1. strani)

stališču, da obstoječi predpisi ne dovoljujejo ustanovitve samostojnega okraja za slovenske šole. Zato so obvezali deželni odbor, naj se pozanima, da bi to vprašanje rešila vlada in parlament.

Boj slovenske narodne manjšine za ustanovitev slovenskega šolskega okraja oziroma za avtonomijo slovenske šole se je za sedaj končal z neuspehom, vendar smo prepričani, da se bo še odločneje nadaljeval.

—o—

Dnevnik »Il Giornale nuovo« je objavil 12. t.m. med pismi brancev dopis bravca Ezia Martina, ki opozarja v odgovor na neko drugo pismo, ki je obravnavalo vprašanje liturgičnega jezika, da se je pri Slovencih že od nekdanj uporabljal tudi ljudski jezik v liturgiji. Dopisnik, ki z resnično simpatijo piše o Slovencih, pravi, da se zanima za slovensko kulturo že 34 let.

To ni odnos do jezika velikega dela prebivalstva!

Zavodski svet in prof. zbor Državnega strokovnega zavoda za trgovino v Gorici sta na sejah dne 24. junija med drugim vzela v pretres tudi dopis deželnega odborništva za šolstvo z dne 3.6.77 št. 7010.

Deželni odbor je namreč ustanovil posebno komisijo, ki naj preuči jezikovno stanje in izdela načrt za zaščito in ohranitev jezikovnega zaklada v deželi, t.j. furlanščine in drugih govoric (del friulano e delle altre parlate della regione). Naproša šolske dejavnike, naj k temu prispevajo s priporočili, nasveti, predlogi.

Zavodski svet in prof. zbor sta pripravljena prispevati in sodelovati, se pa sprašuje,

jakšen načrt za ohranitev slovenskega jezika lahko izdela ustanova, ki ga ponizuje na raven navadne »govorice«, ko je vendar slovenščina drug jezik v naši deželi. Zato obsojata in zavračata tak odnos do materinščine velikega dela prebivalstva naše dežele.

Prav tako sta Zavodski svet in profesorski zbor ponovno izrazila protest proti deželnemu odborništvu, ki pri delitvi ozemlja dežele na okraje ni upoštevalo soglasne zahteve Slovencev v Italiji po enotnem slovenskem okraju, ki naj združi v celoto slovenske šole od vrtcev do višjih srednjih šol.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Uboji in pokoli na tekočem traku

V enem izmed tržaških kinov predvajajo tedni ameriški film »Divji kup« (Il mucchio selvaggio), ki ga je režiral Sam Peckinpah, nastopa pa v njem več znanih filmskih zvezdnikov, med njimi William Holden, Ernest Borgnine in Robert Ryan. Film je razkošno izdelan z izrednimi barvniki učinki in slikovitimi pokrajinskimi scenariji iz pustinskega in gorskega sveta ameriškega zahoda in iz sosedne Mehike in v njem nastopa izredno veliko ljudi, vendar pa zapušča gledavec predstavo, potrjen in nazadovoljen.

To je eden izmed načilnih filmov novega vala filmskega nasilja, katerega značilnost je v tem, da ne gre več za nasilje kot bistven in neločljiv del dogajanja, ampak za nasilje, ki je samo sebi namen in zaradi katerega je bil film tudi izdelan. To so filmi, v katerih zgodba sploh ni več važna; važni so samo prizori nasilja in zgodba služi samo za to, da lahko prikaže film čimveč krvoločnih prizorov individualne in množične krvoločnosti. Ti filmi so očitno preračunani in prikrojeni za sadiste ali pa hočejo prebuditi v ljudeh sadizem in krvoločnost.

Zgodba v filmu »Divji kup« je zato kaj preprosta in kot nalašč za prikazovanje krvoločnosti. Skupina roparjev napade pustinsko mesto na Divjem zahodu, da bi oropala banko, toda dejansko je padla v nastavljeno past. V zasedi jo čaka šerif s tolpo lovcev na bandite, da bi si prislužili nanje razpisane nagrade. Spopad se konča s pravim pokolom in z gnusnim preprirom lovcev na nagrade, ki se pulijo za trupla. V primerjavi z njimi se rajši odločimo za roparje. Ti se odpravijo iz svojega skrivališča na nove podvige in pot jih pripelje v neko mehiško vas onkraj meje, ki jo imajo zasedene vladne čete, ki se bojujejo s Sanchom Villo. V vasi

se odigra novo krvoprelitje Mehikiški general in zdaj že neizogibni nemški agent, ki se nahaja v njegovi družbi — nemški agenti so postali že stalna sestavina novih filmov in najnovejših romanov western — pripravita ameriško roparsko tolpo do tega, da ukrade pošiljko orožja z ameriškega vlaka na drugi strani meje in ga izroči Mehikancem. Zadeva pa se konča s strahovitim spopadom med roparji in mehiškimi vojakmi, v katerem se vsi medsebojno pokončajo. Tedaj pridejo kot mrhovinarji lovci na nagrade in si naložijo trupla padlih roparjev na konje, da bi izterjali zanje nagrade, a tudi oni ne pridejo daleč preostaneta le star ropar in možak, ki ga je bil šerif prisilil, da se je pridružil lovcem. Sestavila bosta novo tolpo in uživala svobodo.

Ta zgodba nudi priložnost za vsakovrstne sadistične krvave prizore takorekoč zares na tekočem traku. Režiser ne zamudi nobene priložnosti, da nam ne bi prikazal umorov, ubojev, počasnega sadističnega mučenja, pivskih in spolnih orgij in predvsem, kot rečeno, množičnih pokolov, katerih kazanje traja dolge minute, tako da lahko vidimo strašno smrt vsakega posameznika posebej. Zdi se, kot da se je režiser zabaval s tem. Človeku se kar stoji po nekdanjih westernih, polnih resnične akcije junakov, ki so nam lahko vzbudili simpatijo. Tu smo skoro zadovoljni, kadar je kdo pokončan.

Gledavec se samo začuden sprašuje, kdo ima interes na taki filmski produkciji, ki vsaj pri nas tudi ni ugodno sprejeta, kot dokazuje skoro prazna filmska dvorana. Naj še omenimo, da je vsa ta krvoločnost preobložena še s ponarejeno mehiško folkloro in z naravnost mučno dolgim predstavljanjem igravcev; ženske vloge so bolj ali manj anonimne, ker za ljubezen ni v takih filmih seveda nobenega prostora. Kaže, da je velik del današnje filmske produkcije v rokah sadistov in drugih nemoralnih tipov.

Julijska številka »Ognjišča«

Novo, julijsko številko »Ognjišča« krasi na platnici barvna fotografija žanjca z motorno kosilko — julij je namreč mesec, ko v Sloveniji žanjejo žito. Tudi notranjo stran platnic krasi lepa barvna fotografija, ki prikazuje sežiganje dračja na travniku, kjer se pasejo krave in je v ozadju videti vinograd, še dalje zadaj pa gozd nate višave — torej tudi tipična slovenska pokrajinska slika. Sploh je treba pohvaliti fotografije v Ognjišču, ki so vedno odlične in hkrati dokumentarne. To je gotovo najboljša ilustriran slovenski mesečnik oziroma revija sploh.

Karz adeva vsebino, je omeniti seveda najprej uvodnik: to je v Ognjišču vedno pismo kakega mladega človeka, največkrat dekleta, ki

išče pri očetu uredniku odgovor na kak svoj verski ali moralni problem. Največkrat iščejo tak odgovor dekleta, kar ni slučaj ampak odgovarja znanemu dejstvu, da dekleta več berejo in so pridnejša za pisanje kot fantje: verjetno tudi zato, ker se bolj zanesejo na nasvete, ki jih dobijo, kot fantje in so torej zaupljivejša. Anko, ki se oglašja s pismom v tej številki, zanima zlasti vprašanje nedolžnosti, in oče urednik ji odgovarja, da »devišstvo spada k skladnosti človeka kot celote in k nujnosti, da nad strastmi gospodarimo mi, ne pa one nad nami.

Zelo zanimiv je intervju z diplomatskim zastopnikom Vatikana v Jugoslaviji, pronuncijem Michelom Cecchinijem. Naj omenimo tole njegovo misel oziroma spoznanje: »...Poudaril bi rad, da že evangelizacija sama, tudi če si odmisli začetke kulture (namreč v afriških državah), in gospodarske prenovе, ki jo navadno prinesejo misijonarji, pomeni za deželo ogromno prednost. S tem se namreč oblikujejo osebnosti, resni in pošteni ljudje, ki so pogumni in imajo smisel za skupnost, zavest dolžnosti. To je nujno potreben element za napredek nekega naroda, a nanj pogosto ne mislimo. Mislimo namreč samo, da so za razvoj potrebni izvežbani

(Dalje na 8. strani)

—o—

Kulturne novice

Slovenska javnost na Tržaškem se še vedno ni pomirila s prehitrim koncem oddaj Trst A. Končajo se, kot znano, okrog 19.30, kar je glede na poletno uro dejansko po normalnem času že ob 18.30, ko druge postaje šele začno prav oddajati. Baje so glavne težave za podaljšanje urnika sindikalnega značaja.

Pisatelj Alojz Rebula in žena sta bila zadnji čas na večdnevem romanju v Franciji v zgodovinskih verskih središčih. Rekel je, da je imel močna doživetja in da je bilo zanimivo.

Izšla je tretja številka revije »Znamenje«, ki se dobi v Tržaški knjigarni. Vsebinska je precej polemične narave.

7. in 8. številka Nove Mladike

Nova, 7. in 8. številka Nove Mladike, ki jo izdaja Mohorjeva družba v Celju, prinaša kot vsaka letošnja številka uvodnik psihologa in sociologa Antona Trstenjaka, tokrat pod naslovom »Več velikodušnosti!«. »Če je v zakonu samo en človek dober, kličeta takoj na pomoč tretjega, da bi ju osrečil. To je vsakdanja izkušnja, s katero se srečujemo, ko imamo opravka z družinskimi življenjem in njegovimi težavami. Vsakdo se poroči in si ustanavlja družinsko življenje zato, da bi bil srečen. Toda le malokdo premisli, da bo srečen le, če bo imel za cilj svojega življenja: biti sreča svojemu partnerju. Biti moramo tako usmerjeni, da smo veseli, če vidimo, da razveselimo druge; in da smo žalostni, če vidimo, da smo razžalostili druge. To je velikodušnost. Zato velja za srečno družinsko življenje klic: več velikodušnosti!« piše Trstenjak.

Poleg tega prinaša ta številka Nove Mladike še več drugih vzgojnih člankov za starše in druge, kot npr. »S svojimi otroki na novo pot«, »Zaostajanje vzgoje za ljubezen«, ki ga je napisal Gašper Rudolf, »Gospod, nauči nas — ljubiti!«, katerega avtor je Miha Žužek, »Ali sta bila na tečaju priprave za zakon?«, »Vzgoja za ljubezen in ubogi starši« in še več drugih. Nekaj člankov je tudi religioznega značaja. Marsikdo, ki ga mučijo vprašanja starosti in smrti, bo naj-

brž rad prebral članek »Kakšen je recept nesmrtnosti«, ki ga najde v rubriki »Na mejah sodobne medicine«. Zelo zanimiva in aktualna je rubrika »Dnevnik izseljenskega duhovnika«. Vekoslav Grmič nadaljuje svoje razmišljanje o krščanstvu, pod nekoliko izzivajočim naslovom »Kaj me moti v krščanstvu?«. Nekaj člankov nas seznaja z naravo, »ki jo malo poznamo«, npr. člani »Socialno živeče žuželke — čebele«. Globoko v aktualnost današnje življenja posega France Cukjati v članku »Nedeljska čaša življenja«. Članek »Jezus ozdravi Simonovo taščo« nas uvaža v globoko razumevanje evangelijev. Naj omenimo še članke »Psihiater o sodobni umetnosti«, »Garaudyjeva Človekova beseda« in o izumitelju in začetniku avstrijske motorne industrije Puchu (Puhu), ki je bil Slovenec, Trstenjakov članek »Žrtve morajo biti«, članek Rafka Vodeba o slikarju Masacciu in nasvete Vere Šešlar-Založnik za počitnice. Viktor Smolej piše o Grafenauerjevi zgodovini starejšega slovenskega slovstva. Nadaljuje se roman Leskova »Zapečateni angel«. S tem pa še vedno nismo omenili vse vsebine. Zaključimo pa naj z dvema mislimi, ki smo ju prebrali v tej številki: »Svoboda narodov bo sledila šele svobodi posameznikov« in »Smisla življenja ne bi nikoli spoznali, če bi namesto nas trpeli drugi«.

Zakaj tako malo slovenske gospodarske podjetnosti v Trstu

V okviru tržaškega gospodarstva je bil delež Slovencev vedno znaten, a skoro vedno anonimen, če izvajamo določeno obdobje pred prvo svetovno vojno, ki pa se je ostro in tudi simbolno končalo s požigom hotela »Balkan«. Fašistično obdobje je, hvala Bogu, že dolgo končano, toda slovenska gospodarska podjetnost v Trstu še nikakor ni dosegla tistega deleža, ki bi odgovarjal udeležbi Slovencev med prebivalstvom na Tržaškem. O tem so bile izvedene razne raziskave in ocene, ki so prišle sicer do različnih rezultatov, vse pa se strinjajo v tem, da je delež Slovencev v gospodarstvu (v podjetništvu, gostinstvu, tr-

je in jamstva, kot jih lahko da le tisti, ki je v gospodarstvu že uspel, ne upoštevajoč pa sposobnosti. Denarni zavodi nimajo nobene strokovne službe, ki bi ocenila pomen in vrednost pobud, ki želijo, da bi se jim pomagalo z začetnim kapitalom. Tako je dejansko nemogoče dobiti začetni kapital, tudi če gre za sorazmerno skromne vsote. Zato Slovenci nimamo v Trstu in na obali ne hotelov, ne drugih večjih gostinskih obratov (v celem Trstu ni danes niti ene prave slovenske gostilne, čeprav je nešteto majhnih bufetov in »oštarji«), nobenih novejših trgovin, nobenih industrij in niti ne večjih obrtnih obratov. Zato npr. odhajajo tudi najspodobnejši slovenski tiskarji delat k »Piccolu«, čeprav je kakšen med njimi prvotno mislil, da bi se osamosvojil in odprl lastno manjšo tiskarno. Ni mogel dobiti začetnega kapitala. Tako ne le da ne nastajajo nova slovenska podjetja v Trstu, ampak hirajo in izginjajo še tista, ki so bila.

Naša politična središča se teh potreb ali ne zavedajo ali ostajajo brezbrizna in pasivna. Finančna pomoč matične domovine pa je šla doslej le za razne kulturne in prosvetne aktivnosti, kar je omogočilo določeno število nameštenskih in umetniških eksistenc, brez učinka pa če ostalo za gospodarsko dejavnost Slovencev v Trstu.

S tem seveda argument slovenske gospodarske dejavnosti na Tržaškem ni izčrpan in se bomo še povrnili k njemu.

Poravnajte naročnino!

govini) sorazmerno mnogo prešibek. Tudi tista gospodarska dejavnost, ki jo opravljajo Slovenci, ostaja navadno na ravni majhne obrti in majhne trgovine.

Kje je vzrok temu? Nedvomno ne v kakem direktnem zatiranju in zapostavljanju slovenske manjšine, dasi ni mogoče zanikati raznih pojavov zapostavljanja. Prvi in glavni vzrok je gotovo v pomanjkanju začetnega kapitala. Vsi skladi kapitala v Trstu, vse možnosti financiranja so v rokah italijanske večine in tudi če odločujoči dejavniki nimajo namena razlikovati med Slovenci in Italijani, se vendar dogaja, da uživajo Italijani, ki se potegujejo za posojila in finansiranje, prednost. Pri tem igrajo vlogo različnejši faktorji: osebne zveze, sodelovanje na drugih območjih, kar zbliža upravljavce kapitala in prosilce zanj, priporočila raznih uradnih in poluradnih, pa tudi neuradnih mest, ki gredo takorekoč samo v prid Italijanom, občutek nacionalne vzajemnosti med Italijani, večja samozavest italijanskih pobudnikov, ki vedo, da bodo naleteli pri oblasteh in drugod na podporo, medtem ko Slovenec že vnaprej računa z dodatnimi težavami, ovirami in sumi zaradi svoje narodnosti in jezika, tradicija, ki favorizira sorodnike in prijatelje tistih, ki odločajo o kapitalu, politične simpatije in antipatije, ki so Slovincem prej v škodo kot v prid, in ne nazadnje višja raven tehnične in splošne izobrazbe pri Italijanih, kar so tudi že ugotovile ankete.

Slovincem manjka v podjetništvu na Tržaškem možnost odločnega štarta z zadostnim začetnim kapitalom, pa tudi nek center, ki bi jim nudil tehnične in strokovne nasvete pri prvih korakih. Slovenski denarni zavodi, kolikor jih je, so bodisi prešibki, bodisi se potrebe po podpiranju slovenskega podjetništva sploh ne zavedajo in zahtevajo od vsakogar, ki se obrne nanje, da bi dobil kak začetni kapital, take pogo-

Posegi naših predstavnikov

V zvezi s stanjem na tržaškem pokrajinskem kmetijskem nadzorništvu je deželni svetovalec Štoka ponovno interveniral pri deželnem odborniku za kmetijstvo Del Gobbu. Znano je namreč, da še vedno ni v omenjenem uradu osebe, ki bi znala slovenski jezik, kar je za kmečko prebivalstvo in sploh za vso slovensko narodno skupnost nekaj nepojmljivega. Svetovalec Slovenske skupnosti je zahteval, da se to vprašanje čimprej pozitivno reši v zadovoljstvo slovenskih kmetovalcev. Deželni odbornik je obljubil svoje posredovanje.

—o—

9. junija letos se je v Rimu mudila deželna komisija za vprašanja v zvezi s potresom v naši deželi. Gre predvsem za vprašanje rekonstrukcije potresnega področja, ki je povezano z nemajhnimi problemi in težavami. V Rimu se je deželna komisija sestala s parlamentarno komisijo za odpravo posledic potresa v naši deželi. V parlamentarni komisiji so poleg poslancev iz naše dežele tudi parlamentarci iz vseh delov Italije, skupno okrog 30 poslancev. V Rimu so deželni svetovalci Furlanije-Julijske krajine obrazložili celotno problematiko, ki je povezana z obnovo potresnega področja naše dežele. Svetovalec Slovenske skupnosti dr. Štoka je v svojem posegu odločno zahteval, naj se pri obnovi potresnega področja upoštevajo vse jezikovne, kulturne in zgodovinske značilnosti naše dežele, posebej na področju videmske pokrajine, kjer živi slovenska manjšina. Razgovor, ki je bil v palači Montecitorio, je potekal v konstruktivnem vzdušju in je upati, da bo rodil sadove.

O vprašanju slovenskih krstnih imen

Človek bi menil, da vsaj krstna imena niso nikak problem, ko pa imamo že toliko drugih problemov, političnih, gospodarskih, sindikalnih, socialnih, znanstvenih in tudi kulturnih. Toda življenje je zelo zapleteno in zato so zapleteni tudi problemi in povrh se vse križem prepletajo med seboj ter segajo tudi na področja, o katerih bi si komaj lahko predstavljali, da bi mogla biti v kaki zvezi z njim. Tako področje so pri Slovencih krstna imena, na njem se čudno in skoro neverjetno križajo najrazličnejši problemi, od zgodovinskih in političnih do socialnih in kulturnih.

Na splošno drži, da se vsak evropski narod drži lastnih krstnih imen, ki so plod dolgega zgodovinskega, verskega in kulturnega razvoja. Tako npr. lahko tudi ne posebno izobražen človek že na prvi pogled ugane po krstnem imenu — in ne samo po priimku — kakšne narodnosti je kdo: Nemec, Francoz, Anglež, Španec, Italijan, Grk, Rus, Čeh, Srb ali Norvežan, kar velja seveda tudi za vse druge narodnosti. Edina izjema v Evropi pa smo v tem Slovenci. Pri Slovencih in Slovenkah bi tudi izobražen Evropejec v mnogih, da ne rečemo v večini primerov, ne bi mogel ugotoviti, kakšne narodnosti, so kajti Slovenci nosijo najrazličnejša krstna imena, izposojena od vseh mogočih evropskih narodov. Mnogi Slovenci brez pomisleka dajejo svojim otrokom ruska, hrvaška, srbska, italijanska, nemška in celo španska imena. Nekateri Slovenci in Slovenke nosijo tudi francoska imena, zlasti v novejšem času pod vplivom kakih francoskih popevkarjev ali revolucionarjev. Nešteto Duša-

nov ne ve, da so dobili ime po srbskemu kralju Dušanu Silnemu, čigar ime pa ni imeno nič opraviti z dušo, ampak ima svoj izvor v starodavnem gotskem izrazu za vladarja. Tudi večina Borisov ne ve, da je njihovo ime ruskega ali bolgarskega izvora. Milani so izposojeni od Srbov, prav tako imena Jozo, Branko, Jovo, Savo, Srdjan itd. Enako tudi mnoga ženska imena. Mnoga so izposojena od Hrvatov, kot npr. Franjo in Jelena. Italijanska imena vsi poznamo, vendar si včasih na prvi pogled nismo na jasnem, da so takšnega izvora, npr. ime Glavko ali Franko. Nemškega izvora so Adolf, Karel, Oton, Fric, Henrik, itd., vendar pa so že starejšega datuma in zato zvenijo že bolj domače, zlasti če dobijo značilno slovensko obliko kot npr. Dolfe ali Korl.

Nič tako hudega ni, če dobijo slovenski otroci tudi tuja imena, ker Slovenci s tem pokažejo simpatijo do drugih narodov. Slabo pa je, če pri tem zanemarjamo lastna imena, kot jih najdemo v slovenski tradiciji, religiji, ljudskih pesmih, zgodovini in književnosti, kar se žal danes dogaja v vse prehudši meri. S tem dokazujemo, da nimamo narodnega ponosa. Niso namreč znani primeri, da bi drugi narodi, npr. Rusi, Srbi, Čehi, Italijani, Nemci ali Bolgari, dajali svojim otrokom slovenska imena, čeprav so tudi lepa in pomenljiva.

—o—

Izšla je nova številka »Mladika« s pestro vsebino.

—o—

Pri Cankarjevi založbi v Ljubljani sta izšli dve knjigi Kocbekovih zbranih pesmi.

Letošnji »študijski dnevi v Dragi« bodo 3. in 4. septembra na Opčinah kot lani.

ČLOVEK PROTI LETU 2000

Smrtni plini

Štiri nadaljevanja tega smo se začeli ukvarjati s sistematično razvrstitvijo bojnih plinov. Ugotovili smo, da jih po učinku lahko razdelimo v tri velike rodove. Od teh smo si doslej ogledali dražljivce in pline, ki onesposablajo. Po intermezzu o LSD-ju, ki nam je zavzel kar tri nadaljevanja, je morda sedaj primerno, da se povrnemo še k tretji skupini. Smrtni plini so najbogatejša in najstarejša vrst strupenih bojnih pripomočkov, saj zajemajo mehurjevce kot iperit, dušljivce, kot fosgen, krvne bojne strupe in obsežno kategorijo živčnih strupov.

Mehurjevce poznamo že dobrih 60 let, vendar so še danes standarden izdelek v vseh vojaških arzenalih, v drugem svetovnem spopadu pa so te zaloge daleč prekašale zaloge vseh ostalih plinov. Kot samo ime pove, povzročajo na koži mehurje, na očeh pa hude okvare. Toda, če jih vdihavamo, povzročilo splošno telesno zastrupitev in so v takem primeru smrtni. Sistematsko zastrupitev so opazili že pri plinskih žrtvah v prvi svetovni vojni, a dokončno so pojav razumeli šele leta 1943, ko se je v Bariju potopila vojaška tovarna ladja. Brodolomci so morali plavati skozi tekoč mehurjavec, ki se je zadrževal na morskem površju. Pri vseh preživelih je bil najznačilnejši znak neka abnormalna oblika šoka. Kot so pozneje ugotovili, ga je bilo pripisati delovanju mehurjevca na telesni sistem, ki poraja rdeče krvničke. Iz te žalostne in trpeče izkušnje je človek potegnil dva popolnoma nasprotujoča si nauka. Po eni strani je nastalo sredstvo za uničevanje malignih celic (nekatera moderna zdravila proti raku vsebujejo namreč derivate mehurjevcev), po drugi pa je vojaška znanost ugotovila, da je mehurjavec najboljšo uporabljati v čim večjih koncentracijah, da bi se v bojnih razmerah lahko okoristili s sistematsko zastrupitvijo.

Najbolj znan predstavnik dušljivcev je fosgen. Tudi to je že star znanec človeštva. Nemci so ga prvič izdelali leta 1915 in je sam povzročil preko 80 odst. vseh plinskih žrtev v prvi svetovni vojni.

Dušljivci vplivajo na telo preko dihal: dihalna pota in pljuča močno otečejo, kar povzroča dušenje in končno smrt. Značilno je to, da se po prvi fazi zastrupitve, ki se na zunaj kaže s kašljem, stiskanjem v prsih, slabostjo in bruhanjem, pride v naslednjih petih urah do izboljšanja, tako da se žrtev počuti kar dobro, nato pa se zdravstveno stanje naglo poslabša in nastopi nenadna smrt.

Od krvnih strupov bi omenili morda cianovodikovo kislino in klorcian. Oba povzročata zastrupitev krvi. Preprečujeta namreč normalno oskrbovanje celic s kisikom. Smrt je hitra, skoro trenutna. Na srečo je cianovodikova kislina precej lažja od zraka in je zato na odprtem skoro neuporabna — seveda če ji ne primešajo raznih dokatkov, ki povečujejo njeno relativno težo.

Nekatere živčne strupe smo omenili že v enem prvih nadaljevanj. Tabun so Nemci začeli masovno izdelovati leta 1942. Ob koncu vojne so bili z njim že temeljito založeni. Sarin, ki je bolj strupen, a manj obstojen, ni nikdar dočkal v Tretjem Reichu velike industrijske izdelave, ker niso obvladali korozijskih problemov, ki so v zvezi z njegovim izdelova-

njem. Povojna raziskovanja so seveda premostila te ovire. Soman, tretji od velikih nemških živčnih plinov, so odkrili leta 1944 v Heidelbergu, a med vojno ni stopil iz laboratorijske faze. Združuje »zaželjene« lastnosti tabuna in sarina, obstojnost in strupenost.

Delovanje živčnih plinov je precej dobro poznano. Telesni živčni sistem lahko primerjamo telegrafskemu omrežju. Tudi v našem telesu so nekatera mesta, kjer pride do spojitve dveh ali več »živčnih vodov«; ali še bolj splošno do navezave živčnih elementov na mišične, žlezne itd. Značilno za taka mesta je, da se na njih električna prevodnost ustavi: pride do električnega zeva. Prenos električnega signala je v takem primeru kemičen. Posrednik je acetilholin, ki se razleže iz živčne celice preko medceličnega zeva in aktivira živčne ali mišične celice na drugi strani. Ko doseže zadosten učinek, se spravi nadenj acetilholinesteraza, ki ga uniči. Živčni plini onesposablajo prav ta encim. Rezultat je hud. Najprej to občutijo navadne telesne mišice, ki se začnejo neustavljivo tresti. Nato nastopi paraliza. Še hujše so posledice za mišice, ki so pod nadzorstvom avtonomnega živčnega sistema, t.j. mišice, ki jih ne nadzoruje naša volja. Zenice, mehur in prebavila se zožijo, solze žleze in žleze slinavke močno izločajo, srce bije počasneje. Smrt navadno nastopi zaradi zadušitve, ker pride do paralize dihalnih mišic.

Nemškim živčnim plinom, ki so v ameriškem katalogu znani pod šifro G, so se okoli leta 1950 pridružila sredstva, ki nosijo splošno oznako V in med katerimi je najbolj poznan plin VX. V znanstveni in vojaški literaturi so se pojavila nekako okoli leta 1980. Sestava še ni bila objavljena, vendar vemo, da gre za živčne pline, ki onesposablajo holinesterazo in jih lahko absorbiramo tudi skozi kožo.

S.M.

Julijska številka »Ognjišča«

(Nadaljevanje s 6. strani)

strokovnjaki in finančna sredstva, semena in umetna gnojila. Seveda je vse to potrebno, če pa ljudje, ki naj bodo nosilci tega razvoja, nimajo teh potrebnih kreposti: poguma in predanosti, požrtvovalnega duha in čuta dolžnosti, razvoja ne bo. Prihajal bo le počasni, šepalo bo. Na lastne oči sem se prepričal, kako pomembna je osebnost za pravilen razvoj.

Aktualni so nasveti z anketo o prostem času in počitnicah, nenavadno aktualno noto pa ima tudi spis o judovski sodnici Debori — iz nje ga čutimo bolj kot iz vsake razlage, kako je zgodovina, ki jo vsebuje sveto pismo, še danes živa, takorekoč del življenja današnjega človeštva. Poučnega značaja je članek o italijanskem znanstveniku in izumitelju Alessandru Volti, pa tudi razni drugi članki. Zanimiva je reportaža o nemškem nogometnem »kralju« Franzu Beckenbauerju, ki pripoveduje o nogometu, svojem življenju, svoji veri in svoji družini. Intervju je posnet po »Glasu koncila«. Mišlimo, da vsak mladi bravec zelo rad prebere tudi rubriko »Pisma« s »Kratkimi odgovori«. Nedvomno bo marsikdo s koristjo prebral tudi priložnostno sliko »Katoliška cerkev v Evropi«. Važna je rubrika »Priporočamo — berite« o dobrih novih knjigah. Vedro vpliva tokrat reportaža o obisku pri mladi bolnici, ki pogumno prenaša svojo bolezen oziroma njene posledice in jih skuša premagati. Naj omenimo še nadaljevanje romana »Sosedov fant«, s čimer pa seveda še zdaleč nismo omenili vse vsebine nove številke Ognjišča, saj prinaša med drugim tudi nekaj izvirnega leposlovja in humor.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Grožnja prenaseljenosti

Prenaseljenost sveta postaja resnično že hud problem, ne zaradi hrane, kot so se bali nekdanji malthuzijanci, ampak zaradi okuževanja naravnega okolja. Velemesta, ki štejejo na milijone prebivalcev, celo po deset in več, so postala srhljiva središča okuževanja ne samo za svojo ožjo okolico, ampak tudi za morja. Glavni vzroki okužbe so kemična industrija, bencin in nafta, predvsem pa pralni praški, katerih odpadkovine prekrivajo reke kot bela pena in odtekaajo v morja. Temu je dodati še okužbo zaradi vsakovrstnih drugih, tudi človeških odpadkov, ki se zlivajo iz kanalov v reke in morja.

Če se ne zaustavi naraščanje prebivalstva, se bo človeštvo prej ali slej zadušilo v lastni nesnagi. In to tem prej, ker le malo kje kažejo voljo, da bi začeli odpravljati vzroke okužbe in učinkovito reševati problem odpadkov. Huda nadloga prenaseljenosti pa je tudi gneča. Nikjer ni več samote, tišine in miru, povsod se gnetejo desetisoči in stotisoči. To vzbuja v posamezniku nagon agresivnosti, hkrati pa čredni nagon, ki se kaže v oportunizmu in kulturno voditeljev, ki jih dvigajo kvišku totalitarne

ideologije in državni sistemi, ki temeljijo na nekritičnosti in na popolno organiziranih policijah za takoimenovano državno varnost.

V takih razmerah je razumljivo, da zbuja perspektive nadaljnega naraščanja prebivalstva strah posebno tam, kjer povzroča že sedanje število prebivalcev težave, kot npr. v Veliki Britaniji. Zato je prišlo kot olajšanje, ko je Urad za ljudsko štetje in oceno pred kratkim objavil napoved, da bo imela Anglija po natančnih izračunih leta 2001 50 milijonov in 500 tisoč prebivalcev, kar bo komaj 1.300.000 več kot zdaj. Podobno računajo glede Nemčije, Francije in drugih zahodnih narodov. Seveda pa je pričakovati, da se bo do leta 2001 zelo povečalo število prebivalstva barvastih ras v Afriki in Aziji, pa tudi v Južni Ameriki, kar bo ustvarilo nova neravnovesja, bodisi rasna bodisi gospodarska in kulturna.

Problem se bo usmeril na poti reševanja šele takrat, ko se bo zaustavilo naraščanje prebivalstva tudi na drugih celinah in ko se bo posrečilo povsod ustaliti število prebivalstva, seveda pa ne z nasilnimi in drugimi nemoralnimi sredstvi.